

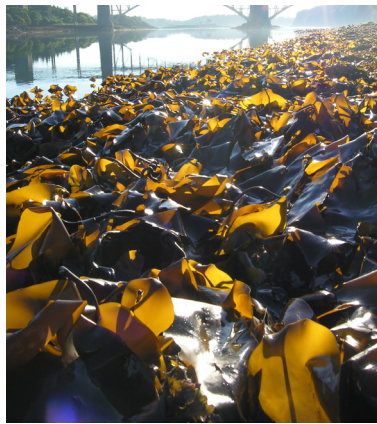
2022-2023

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Rheoli'r Rhwydwaith Ardaloedd Morol Gwarchodedig (MPA)

CYNLLUN GWEITHREDU AR GYFER CYMRU

Pob llun clawr: © Cyfoeth Naturiol Cymru

Cyflwyniad

Dyma'r pumed Cynllun Gweithredu (2022-2023) ar gyfer Rheoli'r Rhwydwaith Ardaloedd Morol Gwarchodedig (MPAau) yng Nghymru. Fe'i cynhyrchwyd gan y **Grŵp Llywio ar Reoli Ardaloedd Morol Gwarchodedig**. Mae'n nodi'r camau gweithredu â blaenoriaeth ar lefel rhwydwaith i wella'r gwaith o reoli MPAau ac, felly, gwella neu gynnal cyflwr y rhwydwaith o MPAau yng Nghymru. Mae'n ategu gweithgarwch rheoli a gyflawnir ar lefel leol ac a nodwyd o fewn cynlluniau gweithredu safleoedd unigol lle maent yn bodoli.

Mae Cynllun Gweithredu 2022-2023 yn mynd law yn llaw â Fframwaith Rheoli'r Rhwydwaith MPAau ar gyfer Cymru 2018-2023 (Fframwaith) ac mae'r ddau gyda'i gilydd yn rhoi cyfeiriad i Awdurdodau Rheoli wrth iddynt roi eu gweledigaeth tymor hir ar gyfer rheoli'r rhwydwaith ar waith.

Bydd rhwydwaith MPAau Cymru o dan reolaeth effeithiol a chyson sy'n diogelu bywyd gwylt a chynefinoedd morol safleoedd, gan arwain at gyflawni neu gynnal cyflwr ffafriol nodweddion safleoedd. Mae'r broses o reoli'r rhwydwaith yn cynnal ecosystemau morol cadarn sydd yn eu tro yn helpu i sicrhau moroedd glân, diogel, iach, cynaliadwy, cynhyrchiol a bioamrywiol yng Nghymru. Bydd MPAau yn cael eu gwerthfawrogi am y buddion hirdymor y maen nhw'n eu darparu i bobl Cymru, trwy amddiffyn eu treftadaeth naturiol a diwylliannol gyfoethog.

Caiff y Cynllun Gweithredu hwn ar gyfer 2022-2023 ei gyhoeddi law yn llaw ag Adroddiad Blynnyddol 2021-22 ar Reoli Rhwydwaith MPAau Cymru sy'n rhoi'r diweddaraf am hynt y camau y rhoddwyd blaenoriaeth iddynt yng Nghynllun Gweithredu llynedd (2021-2022).

Y Camau Gweithredu

Mae pob cam gweithredu yng Nghynllun Gweithredu 2022-2023 yn cyfrannu at o leiaf un o bum egwyddor rheoli MPAau y Fframwaith, gan lywio'r gwaith o wireddu'r weledigaeth a chyflawni'r amcanion ar gyfer rheoli'r rhwydwaith:

1. Cynllunio Strategol: Dylai'r gwaith o reoli gael ei lywio gan brosesau cynllunio strategol ar lefel adrannol yn ogystal â lefel Cymru gyfan. Mae'n cefnogi'r defnydd cynaliadwy o'r rhwydwaith MPAau mewn ffyrdd sy'n gwarchod ac yn gwella'i gyflwr, yn cefnogi gwydnwch ecosystemau morol, yn cefnogi llesiant ac sy'n sicrhau y rheolir adnoddau naturiol yn gynaliadwy.

2. Prosesau rheoleiddio, caniatáu datblygiad ac asesu: Dylid cynnal prosesau rheoleiddio, penderfyniadau cydsynio a phrosesau asesu mewn ffordd gyson a chymesur ar draws y rhwydwaith, a dylent ystyried a helpu i gynnal neu wella (lle bo hynny'n bosibl/briodol) cyflwr safleoedd a nodweddion perthnasol ar draws y rhwydwaith.

3. Cyngor a chanllawiau rheoli: Dylai gwneud penderfyniadau a gweithgareddau rheoli gael eu cefnogi gan gyngor a chanllawiau clir a chyson ar MPAau gan gynnwys eu hamcanion cadwraeth.

4. Deall cyflwr, pwysau a bygythiadau i safleoedd a'u nodweddion i lywio'r dull o reoli: dylai'r rheolwyr gael eu llywio gan, a chyfeirio'n gyson at, asesiadau ffurfiol a chofnodi iechyd a chyflwr nodweddion, safleoedd a'r rhwydwaith cyfan. Caiiff yr asesu a'r cofnodi eu llywio gan raglen fonitro wedi'i blaenoriaethu sy'n gwella dealltwriaeth o gyflyrau, newidiadau ac effaith ar draws agweddau ar y rhwydwaith lle y gwelir y pwysau mwyaf.

5. Rheoli ehangach: dylai gweithrediadau rheoli ar safleoedd unigol a niferus gael eu blaenoriaethu i gyflawni gweithgareddau sydd â'r potensial mwyaf o wella'r modd y rheolir y prif bwysau, ac amodau ar draws y rhwydwaith. Gall gweithgareddau rheoli gynnal neu wella cyflwr nodweddion, nodi a datrys problemau lleol penodol a chodi ymwybyddiaeth o MPAau trwy ymyriadau wedi'u targedau a gwaith ymgysylltu ag aelodau'r cyhoedd.

Cynigiwyd camau gweithredu i'r Grŵp Llywio ar Reoli MPAau iddo eu hasesu'n erbyn set o feini prawf blaenoriaeth y cytunwyd arnynt, ac a nodir yn Fframwaith rheoli rhwydwaith Ardaloedd Morol Gwarchodedig Cymru. Mae'r Grŵp Llywio wedi cytuno ar restr o 23 o gamau gweithredu â blaenoriaeth, gan gynnwys wyth newydd a nodwyd ac a ychwanegwyd eleni. Mae'r camau gweithredu'n adlewyrchu hyd a lled y gweithgarwch rheoli ar gyfer MPAau sy'n digwydd bob dydd, yn ogystal ag ymyriadau a phrosiectau penodol. Mae llawer o'r prosiectau a'r ymyriadau hyn yn cwmpasu'r rhwydwaith cyfan ond mae rhai yn brosiectau peilot ar safleoedd unigol.

Fel ag yng Nghynllun Gweithredu 2020-2021, mae llawer o'r camau'n ymchwiliadol eu natur a rhagwelir iddynt arwain at ddatblygu ymyriadau actif addas, a roddir ger bron ar gyfer eu sgrinio a'u blaenoriaethu ar gyfer fersiynau o'r Cynllun Gweithredu yn y dyfodol.

Mynegai

Camau Gweithredu â Blaenoriaeth	Tudalen
Integreiddio rheolaeth gynaliadwy ar y rhwydwaith MPAau â phroses y Datganiadau Ardal	6
Datblygu ymhellach raglen monitro forol yn seiliedig ar risgiau ar draws y rhwydwaith o MPAau	7
Rhaglen Gwella Cyflwr y Rhwydwaith MPAau	7
Datblygu canllawiau cyson a chymesur er mwyn gwella cyngor ar waith achos a chefnogi'r gwaith o roi Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru ar waith	8
Rheoli MPAau trwy brosesau asesu a chydsynio rheoleiddiol	8
Gwella mapiau o ehangder a dosbarthiad cynefinoedd morol Atodiad I	9
Ymchwilio i effaith safleoedd tirlenwi wrth yr arfordir ar nodweddion MPAau **CAM GWEITHREDU NEWYDD*	9
Cynnal cysylltiadau rhwng Cynllun Gweithredu'r Rhwydwaith o MPAau a chamau gweithredu y cytunwyd arnynt yn lleol, pan fo'r rhain yn bodoli, a chefnogi'r gwaith o edrych am gyfleoedd ariannu	10
Prosiect datblygu ar gyfer gwella nodweddion **CAM GWEITHREDU NEWYDD**	10
Mynd i'r afael ag effeithiau gwasgfa arfordirol ar MPAau	11
Cyflawni'r camau gweithredu â blaenoriaeth o fewn y Cynllun Gweithredu Sbwriel Morol lle maent yn fuddiol i'r rhwydwaith o MPAau yng Nghymru	11
Prosiect Sbwriel Cymunedol **CAM GWEITHREDU NEWYDD**	12
Prosiect Adfer Wystrys Brodorol Cymru	13
Prosiect Cymru gyfan i leihau'r aflonyddwch a achosir gan weithgareddau hamdden gan gynnwys adolygu effeithiolrwydd ymgyrchoedd ar y cyfryngau cymdeithasol a datblygu gweledigaeth a chynllun gweithredu tymor hir **CAM GWEITHREDU NEWYDD**	13
Lleihau aflonyddu ar famaliaid ac adar morol **CAM GWEITHREDU NEWYDD**	14
Datblygu cynllun biddiogelwch sy'n ymwneud â rhywogaethau estron goresgynnol (INNS) morol	14
Datblygu Strategaeth Gwarchod Dolffiniaid a Llamidyddion ledled y DU	15
Cynllun i Leihau Sgil-ddalfa'r DU **CAM GWEITHREDU NEWYDD**	15
Asesu a, lle y bo angen, rheoli effaith gweithgareddau pysgota masnachol ar MPAau	16
Gweithredu dull seiliedig ar risg ar gyfer gorfodi mewn pysgodfeydd	16
Prosiect Shoresearch Cenedlaethol **CAM GWEITHREDU NEWYDD**	17
Rhaglen Fioddiogelwch Ynys Adar Môr y DU	18
Prosiectau Rhwydweithiau Natur **CAM GWEITHREDU NEWYDD**	19

Camau gweithredu

Integreiddio'r gwaith o reoli'r Rhwydwaith MPAAu mewn modd cynaliadwy â phroses y Datganiadau Ardal	
Disgrifiad	Canlyniadau
Mae'r Cynllun Gweithredu ar gyfer Rheoli MPAAu wedi'i ymgorffori yn y Datganiadau Ardal Forol, a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2020. Bydd y datganiadau ardal yn canolbwyntio ar amrediad o gamau gweithredu sy'n berthnasol i reoli MPAAu ledled Cymru. Mae llawer o'r camau gweithredu perthnasol eisoes wedi cael eu hymgorffori yn y cynllun gweithredu hwn. Dros y flwyddyn nesaf canolbwyntir ar weithio gydag amrediad eang o randdeiliaid i gytuno ar gamau gweithredu ar y cyd y gallwn eu cymryd er mwyn cyflawni'r camau yn y themâu a nodwyd: - Atebion seiliedig ar natur ac ymaddasu yn y parth arfordirol; - Cefnogi'r gwaith o weithredu cynlluniau morol; - Adeiladu cydnerthedd yr amgylchedd morol.	Integreiddio prosesau cynllunio a rheoli morol a rhoi cymorth ychwanegol er mwyn rheoli'r Rhwydwaith MPAAu
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Yn parhau	Cyfoeth Naturiol Cymru Llywodraeth Cymru

Datblygu ymhellach raglen monitro forol yn seiliedig ar risgiau ar draws y Rhwydwaith MPAAu	
Disgrifiad	Canlyniadau
Mae opsiynau ar gyfer rhaglen monitro bioamrywiaeth forol, wedi'i blaenoriaethu ac yn seiliedig ar risg, wedi cael eu darparu ar lefel y wlad ac ar lefel y DU, ac mae cyfleoedd i archwilio'r rhain ymhellach yn cael eu hystyried. Wrth i'r rhaglen newydd gael ei gweithredu, bydd y rhaglen fonitro bresennol yn parhau i gael ei chyflawni.	Sail dystiolaeth well i lywio asesiadau o gyflwr MPAAu a mesurau rheoli priodol yn y dyfodol. Yn y tymor hir bydd y gwaith hwn yn sicrhau y gellir deall yn well effeithiolrwydd mesurau rheoli.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Yn parhau	Cyfoeth Naturiol Cymru Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur Llywodraeth Cymru

Cam gweithredu – Rhaglen Gwella Cyflwr y Rhwydwaith MPAAu	
Disgrifiad	Canlyniadau
Mae'r rhaglen waith hon yn archwilio camau rheoli posibl, lle y bo angen, er mwyn mynd i'r afael â phwysau a bygythiadau a nodwyd mewn perthynas â'r Rhwydwaith MPAAu. Eleni, bydd y rhaglen yn parhau i ganolbwyntio ar weithio gyda swyddogion rheoli lleol i ddatblygu prosiectau o gamau gweithredu presennol a newydd, ac i archwilio ffynonellau cyllid ar gyfer cyflawni yn y dyfodol. Bydd prosiectau'n blaenoriaethu camau gweithredu a all sicrhau gwelliannau i gyflwr MPAAu neu wella dealltwriaeth o bwysau a bygythiadau allweddol.	Bydd canolbwyntio ymdrechion ar heriau rheoli blaenoriaethau yn parhau i helpu i ddatblygu a chyflawni'r camau hynny (1) sydd â'r potensial mwyaf i wella (neu gynnal) cyflwr nodweddion ar draws y Rhwydwaith, neu (2) a fydd yn gwella dealltwriaeth o'r cysylltiadau rhwng gweithgareddau a chyflwr nodweddion.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Yn parhau	Cyfoeth Naturiol Cymru

Datblygu canllawiau cyson a chymesur i wella'r cyngor ar waith achos ac i gefnogi'r gwaith o weithredu Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru	
Disgrifiad	Canlyniadau
Diben y gwaith hwn yw datblygu canllawiau i gefnogi asesiadau cyson a chymesur o effeithiau gweithgareddau a reoleiddir ar nodweddion gwarchodedig MPAAu yng Nghymru. Mae canllawiau yn cael eu datblygu i gefnogi'r gwaith o roi polisiau Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru ar waith wrth wneud penderfyniadau e.e. trwyddedu morol a chanllawiau sy'n ymwneud â pholisiau penodol.	Bydd canllawiau cyson a chymesur yn sicrhau penderfyniadau gwell a fydd yn helpu i wella diogelwch gwaith rheoli ac yn helpu i gynnal cyflwr nodweddion ein MPAAu, a'u gwella lle bo hynny'n briodol.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Yn parhau	Cyfoeth Naturiol Cymru Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur

Rheoli MPAau drwy brosesau caniatáu ac asesu rheoleiddiol	
Disgrifiad	Canlyniadau
Nod y gwaith hwn yw sicrhau bod caniatâd rheoleiddiol, prosesau asesu a gweithgareddau sy'n galluogi prosesau penderfynu yn ystyried yr effeithiau posibl ar y Rhwydwaith MPAau ac yn cynnwys mesurau lliniaru priodol lle bo angen.	Gwneud penderfyniadau sy'n lleihau'r effaith ar nodweddion ein Rhwydwaith MPAau.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Yn parhau	Pob Awdurdod Rheoli

Gwella mapiau o ehanger a dosbarthiad cynefinoedd morol Atodiad I	
Disgrifiad	Canlyniadau
Mae'r gwaith hwn yn darparu tystiolaeth allweddol i ategu'r gwaith o reoli Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACAau) (e.e. cyngor ar waith achos) ac adrodd ar lefel genedlaethol Yn bennaf mae hyn yn cynnwys coladu data gan drydydd partion (e.e. data aml-belydr Swyddfa Hydrogaffeg y DU) i ddiweddarau mapiau.	Bydd mapiau gwell yn ategu rheoli yn ogystal ag asesu ac adrodd.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Yn parhau (wrth i ddata newydd ddod ar gael)	Cyfoeth Naturiol Cymru

Ymchwilio i effaith safleoedd tirlenwi wrth yr arfordir ar nodweddion MPAAu *NEWYDD*	
Disgrifiad	Canlyniadau
Amcan y prosiect hwn yw ein helpu i ddeall yn well effeithiau safleoedd tirlenwi ar nodweddion MPA a nodi'r opsiynau ar gyfer eu hosgoi. Bydd y prosiect yn nodi safleoedd â blaenoriaeth lle bydd angen gweithredu i atal, lleihau neu reoli effeithiau safleoedd tirlenwi fel rhan o raglen reoli yn y dyfodol. Byddwn yn gwella'n dealltwriaeth trwy: - Datblygu dull i asesu pa mor sensitif yw nodweddion Atodiad 1 ac ACAau i wastraff sy'n cael ei erydu neu sy'n treiddio o safleoedd tirlenwi o dan senarios newid hinsawdd gwahanol. - Nodi'r nodweddion Atodiad 1 sydd fwyaf mewn perygl o wastraff sy'n cael ei erydu neu sy'n treiddio o safleoedd tirlenwi o dan senarios newid hinsawdd gwahanol a pholisïau rheoli arfordirol gwahanol. - Nodi mesurau rheoli i atal neu leihau effeithiau andwyol.	Bydd y prosiect yn ein helpu i ddeall yr effeithiau posibl hyn a phenderfynu sut orau i ddiogelu'r rhwydwaith MPAAu rhag gwastraff safleoedd tirlenwi, gan roi blaenoriaeth i'r nodweddion a'r cynefinoedd mwyaf bregus a'r camau mwyaf effeithiol.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Mawrth 2023	Cyfoeth Naturiol Cymru

Cynnal cysylltiadau rhwng y Cynllun Gweithredu ar gyfer Rheoli'r Rhwydwaith MPAAu a chamau gweithredu y cytunwyd arnynt yn lleol, pan fyddant yn bodoli, a chefnogi'r broses o chwilio am gyfleoedd ariannu	
Disgrifiad	Canlyniadau
Bydd y cam gweithredu hwn yn amlygu camau gweithredu lleol perthnasol ac yn cysylltu â'r rhain, gan gynnwys camau gweithredu lleol penodol yn y cynllun Gweithredu Blynnyddol fel sy'n briodol.	Mae'n caniatáu i'r arferion gorau o wahanol safleoedd y rhwydwaith MPAAu gael eu rhannu ac yn annog gwaith ar draws safleoedd, yn ogystal â hyrwyddo'r gwaith sy'n cael ei wneud ar lefel safle.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Mai 2023	Grwpiau Awdurdod Perthnasol

Prosiect datblygu ar gyfer gwella nodweddion *NEWYDD*	
Disgrifiad	Canlyniadau
Bydd y prosiect hwn yn datblygu cynigion i wella cyflwr neu fesurau rheoli nodweddion MPA. Bydd y cam gweithredu hwn yn casglu'r data sydd ei angen i lywio cynigion prosiect effeithiol ac wedi'u targedu, a bydd yn cael ei hwyluso gan swyddogion safle (Swyddogion MPA a Staff CNC) a chanddynt wybodaeth arbenigol a rhwydweithiau ar waith i'w cyfrannu. Ni chanolbwyntir ar weithredu lleol yn unig, ond ar gamau gweithredu sy'n gallu mynd i'r afael â'r holl nodweddion ar draws y rhwydwaith neu ar bwysau neu weithgareddau penodol wedi'u targedu.	Bydd y prosiect yn creu 5-10 o gynigion ar gyfer prosiectau fydd wedi'u datblygu'n llawn a'u blaenoriaethu ar sawl safle neu lefel y rhwydwaith. Byddant yn barod i'w rhoi ar waith ac wedi'u hariannu. Byddant wedi nodi rhanddeiliaid ac arfau rheoli (gan gynnwys yr Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd neu drwyddedau a'r amserlen), y camau angenrheidiol, y nodweddion ACA yr effeithir arnynt, yr adnoddau sydd eu hangen a'r opsiynau ar gyfer eu cynnal a'u costau.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Mawrth 2023	Grwpiau Awdurdod Perthnasol

Mynd i'r afael ag effeithiau gwasgu arfordirol ar MPAAu	
Disgrifiad	Canlyniadau
Bydd y prosiect hwn yn parhau i gasglu tystiolaeth i ddeall effeithiau gwasgu arfordirol ar ein rhwydwaith MPAAu, gan gynnwys parhau i gymryd rhan mewn trafodaethau a phrosiectau ledled y DU. Bydd gwaith yn parhau yng Nghymru i ddatblygu prosiectau creu cynefinoedd, er mwyn darparu cynefin arfordirol cydadferol ar gyfer cynefinoedd y rhagwelir y byddant yn cael eu colli yn sgîl gwaith sy'n gysylltiedig â chynlluniau rheoli risg llifogydd ac erydu arfordirol.	Defnyddio gwybodaeth newydd am effeithiau gwasgu arfordirol er mwyn helpu i gynnal cyfanrwydd y rhwydwaith. Mesurau cydadfer ar gyfer rhai cynefinoedd arfordirol a gollwyd oherwydd newid yn yr hinsawdd.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Yn parhau	Cyfoeth Naturiol Cymru Llywodraeth Cymru

Cymryd y camau gweithredu â blaenoriaeth yn y Cynllun Gweithredu ar Sbwriel Morol lle maent yn fuddiol i'r Rhwydwaith MPAau yng Nghymru

Disgrifiad	Canlyniadau
Mae Partneriaeth Moroedd Glân Cymru yn gyfrifol am ddatblygu a gweithredu Cynllun Gweithredu ar Sbwriel Morol ar gyfer Cymru. Mae'r cynllun tair blynedd presennol wedi'i alinio'n agos â strategaethau tebyg sy'n canolbwyntio ar fynd i'r afael â sbwriel ar y tir yng Nghymru. Mae'r Cynllun Gweithredu ar Sbwriel Môr yn ategu'r gwaith ehangach o fynd i'r afael â phlastigau, a mentrau gwastraff yng Nghymru, gan ddefnyddio dull 'atal yn y tarddle'. Bydd y bartneriaeth yn gwneud y canlynol: - Adolygu arolygon blynyddol o waith glanhau traethau ledled Cymru. - Trafod a gwneud cynigion ynghylch sut i fynd i'r afael ag eitemau sy'n effeithio ar yr amgylchedd morol sydd wedi dechrau peri pryder. - Cefnogi'r cynllun ailgylchu offer pysgota sydd wedi dod i ddiwedd ei oes yng Nghymru.	Mae gwella ein dealltwriaeth o fygythiadau sbwriel i'r amgylchedd morol sy'n dechrau peri pryder yn gallu cefnogi mesurau rheoli yn y dyfodol, a allai fod eu hangen i gynnal Rhwydwaith MPAau Cymru.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol

Yn parhau

Llywodraeth Cymru
Partneriaeth Moroedd Glân Cymru

Prosiect Ysbwriel Cymunedol *NEWYDD*	
Disgrifiad	Canlyniadau
Y cynllun gwreiddiol oedd defnyddio'r adolygiad o brosiectau sbwriel cymunedol o Flwyddyn 1 i gyflawni camau gweithredu yng Nghynlluniau Rheoli Safleoedd Morol Ewropeaidd a chamau gweithredu'r Bartneriaeth Moroedd Glân. Oherwydd COVID-19 mae'r prosiect hwn wedi cael ei addasu i geisio ymchwilio i effaith COVID-19 ar grwpiau casglu sbwriel lleol ac effaith COVID-19 ar faint o sbwriel a'r mathau o sbwriel sy'n cael eu canfod ar gyrion arfordirol y MPAAu a ledled y wlad, ochr yn ochr ag unrhyw newidiadau mewn ymddygiad, er enghraifft, defnyddio rhagor o eitemau un tro fel masgiau. Bydd blwyddyn 3 yn canolbwyntio ar ddwy elfen: • Ymgorffori canfyddiadau ac argymhellion y prosiect hwn yng Nghynllun Gweithredu Sbwriel Cymru trwy'r Bartneriaeth Moroedd Glân. • Rhoi un o argymhellion yr adolygiad sbwriel ar waith – darparu biniau ar gyfer offer pysgota. Mae hon yn broblem ar sawl safle a gall gael effaith niweidiol iawn ar natur a phobl. Bydd y gwaith yn cynnwys: – Nodi safleoedd blaenoriaeth ar draws y rhwydwaith; – Dewis hyrwyddwyr addas a pharod (busnesau, cyrff lleol neu wirfoddolwyr) i fabwysiadu biniau; – Prynu'r offer; – Gosod y biniau.	Codi ymwybyddiaeth o ysbwriel morol a chymorth ar gyfer prosiectau i leihau'r defnydd o blastig. Lleihau faint o blastig a mathau eraill o ysbwriel sy'n mynd i mewn i'r amgylchedd morol yn lleol.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Mawrth 2023	Grŵp Awdurdodau Perthnasol Pen Llŷn a'r Sarnau

Prosiect Adfer Wystrys Brodorol Cymru	
Disgrifiad	Canlyniadau
Ffocws Prosiect Adfer Wystrys Brodorol Cymru, a ariennir gan Gronfa'r Môr a Physgodfeydd Ewrop yw sefydlu a monitro cyfres o leiniau adfer wystrys brodorol yn Nyffrffordd Aberdaugleddau. Bydd allbynnau'r ymarfer hwn yn ymdrin â chwestiynau ynghylch ymarferoldeb adfer wystrys brodorol yng Nghymru a sut i wneud hynny – yn benodol mewn perthynas â gallu wystrys i oroesi, recriwtio, dwysedd stociau, effeithiau'r clefyd wystrys <i>Bonamia</i> a'r rhywogaethau anfredorol <i>Crepidula fornicata</i>, yn ogystal â monitro effeithiau cadarnhaol posibl, gan gynnwys gwella cynefinoedd a chynyddu cyfansoddiad rhywogaethau cysylltiedig.	Allbynnau allweddol y prosiect fydd Canllawiau ar Adfer Wystrys Brodorol Cymru a Chynllun Gweithredu ar Wystrys Brodorol a fydd yn amlinellu'r dull gweithredu a'r camau nesaf ar gyfer adfer wystrys brodorol yng Nghymru. Y canlyniad allweddol fydd eglurder ynghylch a ellir adfer wystrys brodorol yng Nghymru a gwybodaeth am y ffordd orau o adfer wystrys brodorol yn nyfroedd Cymru.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Mawrth 2023	Cyfoeth Naturiol Cymru

Prosiect Cymru Gyfan i leihau'r aflonyddwch a achosir gan weithgareddau hamdden "NEWYDD"	
Disgrifiad	Canlyniadau
Bydd y prosiect yn canolbwyntio ar ddatblygu dull partneriaeth i leihau effeithiau gweithgareddau hamdden ar nodweddion MPA. Gwneir hynny trwy: - Gyd-drefnu Partneriaeth Moroedd Gwyllt Cymru. - Treialu ymgyrchoedd lleol iawn (mynd i'r afael â phroblemau lleol â chynulleidfaoedd targed). - Diweddaru gwefan Moroedd Gwyllt Cymru. - Rhoi cynllun hyrwyddo Ap Chwilio Arfordir Cymru ar waith.	Yr amcan yw datblygu prosiect Cymru gyfan ar lefel rhwydwaith i fynd i'r afael ag effaith gweithgareddau hamdden ar fywyd morol, nodweddion arfordirol a chynefinoedd y rhwydwaith Ardaloedd Morol Gwarchodedig (MPA) trwy: - Ddarparu addysg a gwaith ymgysylltu am dirweddau a bywyd gwyllt arfordirol mewn ffordd strategol, targedu pobl sy'n hamddena ar yr arfordir a lleihau'r effeithiau ar nodweddion dynodedig. - Creu strategaeth tymor hir i leihau'r pwysau a achosir gan weithgareddau hamdden ar nodweddion arfordirol a bywyd gwyllt moroedd Cymru.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Mawrth 2023	Fforwm Arfordir Sir Benfro

Lleihau aflonyddu ar famaliaid ac adar morol *NEWYDD*	
Disgrifiad	Canlyniadau
Eleni, bydd y gwaith hwn yn canolbwyntio ar ddau brif faes: - Cydweithio â Heddlu'r Gogledd i gynhyrchu fideos am yr aflonyddu a chodau morol y gellir eu defnyddio ar draws y rhwydwaith. - Cynhyrchu deunydd ar gyfer Ap Chwilio Arfordir Cymru.	Mae codau morol ar safleoedd allweddol ar gyfer rhywogaethau symudol iawn yn addas i'r diben. Cyfrannu at gadw'r Morlo Llwyd <i>Halichoerus grypus</i> mewn cyflwr ffafriol. Mae defnyddwyr y môr yn ymwybodol o achosion posibl o aflonyddu ledled Cymru, a sut y gall hyn effeithio ar rywogaethau sydd dan fygythiad.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Mawrth 2023	Grŵp Awdurdodau Perthnasol Pen Llŷn a'r Sarnau

Datblygu cynllun boddlogelwch ar gyfer Rhywogaethau Estron Goresgynol y Môr	
Disgrifiad	Canlyniadau
Bydd y prosiect peilot hwn, a ariennir gan Gronfa'r Môr a Physgodfeydd Ewrop, yn darparu cynllun boddlogelwch ar gyfer ACA Pen Llŷn a'r Sarnau. Bydd hefyd yn llywio'r gwaith o ddatblygu a gweithredu cynlluniau boddlogelwch ar draws y Rhwydwaith MPAau. Bydd hyn yn cael ei gyflawni drwy wneud y canlynol: - Gweithio gyda rhanddeiliaid i ymdrin â'r prif ffyrdd mae rhywogaethau estron goresgynol y môr yn cael eu cyflwyno ac yn lledaenu, gan weithiau gyda physgotwyr i nodi sut y gall y rhywogaethau hyn effeithio ar bysgodfeydd; - Datblygu technegau i asesu a rhagweld effeithiau rhywogaethau estron goresgynol ar gynefinoedd a rhywogaethau; - Adeiladu capasiti i ddiogelu bioamrywiaeth forol a lleihau'r risgiau i nodweddion gwarchodedig.	Diogelu nodweddion y safle, drwy reoli'r prif ffyrdd mae rhywogaethau estron goresgynol y môr yn cael eu cyflwyno ac yn lledaenu ar lefel safle drwy ddefnyddio boddlogelwch da. Bydd y gwersi a ddysgwyr yn llywio'r gwaith o gynllunio boddlogelwch ar draws y Rhwydwaith MPAau.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Medi 2022	Cyfoeth Naturiol Cymru Grŵp Awdurdodau Perthnasol Pen Llŷn a'r Sarnau

Datblygu Strategaeth ar gyfer Gwarchod Dolffiniaid a Llamidyddion ledled y DU	
Disgrifiad	Canlyniadau
Nod y gwaith hwn yw datblygu dull gweithredu cyson ledled y DU ar gyfer rheoli pwysau a bygythiadau sy'n wynebu naw o'r rhywogaethau mwyaf cyffredin o ddolffin, llamhidydd a morfil bach mwyaf cyffredin yn nyfroedd y DU y tu mewn a'r tu allan i MPAAu.	Bydd y strategaeth, yn ogystal â'r rhwymedigaethau cyfreithiol presennol, yn llywio gwaith rheoli wedi'i dargedu er mwyn gwella dealltwriaeth o'r rhywogaethau hyn a'u statws cadwraeth yn nyfroedd y DU.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Mawrth 2023	Llywodraeth Cymru Cyfoeth Naturiol Cymru Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur

Menter Lleihau Sgilddalfa'r DU *NEWYDD*	
Disgrifiad	Canlyniadau
Cyhoeddwyd Menter Lleihau Sgilddalfa'r DU yn 2022 ac mae'n nodi camau gweithredu o dan 5 maes polisi gan gynnwys adar môr, morfilod a morloi. Bydd Llywodraeth y DU a'r Llywodraethau Datganoledig am lunio cynllun gweithredu sy'n cynnwys y camau gweithredu hyn.	Cynllun gweithredu ar gyfer Cymru i fynd i'r afael â'r sgilddalfa.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Yn parhau	Cyfoeth Naturiol Cymru Cyd-bwyllgor Cadwraeth Natur Llywodraeth Cymru

Asesu a, lle y bo angen, rheoli effaith gweithgareddau pysgota masnachol ar MPAAu	
Disgrifiad	Canlyniadau
Nod y prosiect yw sicrhau bod y gwaith o reoli pysgodfeydd masnachol o fewn Safleoedd Morol Ewropeaidd yn diogelu yn ddigon nodweddion dynodedig, yn unol â'r Rheoliadau Cynefinoedd a Rhywogaethau. Mae'r prosiect yn asesu'r rhyngweithio rhwng rhywogaethau a chynefinoedd a gwahanol fathau o offer pysgodfeydd. Mae'r asesiadau hyn yn cael eu defnyddio i nodi a fydd angen mesurau rheoli pysgodfeydd yn y dyfodol. Eleni, bydd gweithgareddau'r prosiect yn cynnwys: 35 o asesiadau o gynefinoedd risg ganolig ac offer a lusgir ar waelod y môr (16 aml-rig ac 19 o gregyn y frenhines); 14 o asesiadau o bysgod risg ganolig ac offer a lusgir ar waelod y môr; 12 o asesiadau adar risg ganolig ac offer sefydlog (rhwydi a leiniau).	Sail dystiolaeth well ar y pwysau/bygythiadau a ddaw o'r holl weithgareddau pysgota masnachol perthnasol er mwyn nodi a oes angen camau rheoli. Archwilio a gweithredu ymyriadau rheoli, lle bo angen, er mwyn gwella neu gynnal cyflwr nodweddion ar draws y rhwydwaith.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Mawrth 2023	Llywodraeth Cymru Cyfoeth Naturiol Cymru

Gweithredu dull seiliedig ar risg ar gyfer gorfodi pysgodfeydd	
Disgrifiad	Canlyniadau
Mae'r gwaith hwn, sy'n cynnwys gorfodi ac erlyn o fewn parth Cymru a'i MPAAu, yn gweithredu dull o orfodi morol sy'n seiliedig ar risg ac yn cael ei arwain gan wybodaeth, gan ddefnyddio gwelliannau technolegol i gynnal ffocws ar weithgareddau pysgodfeydd risg uchel. Mae'n gweithredu fel rhwystr cryf i helpu i atal gweithgareddau pysgota anghyfreithlon a chyfrannu at warchod nodweddion MPAAu a chyflwr cyffredinol y rhwydwaith.	Bydd y dull hwn yn gwella'r sail dystiolaeth ac yn helpu i reoli safleoedd er mwyn diogelu nodweddion dynodedig mewn MPAAu.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Yn parhau	Llywodraeth Cymru

Shoresearch Cymru – Cyfnod Cychwyn “NEWYDD”	
Disgrifiad	Canlyniadau
Gan adeiladu ar y peilot y llynedd, bydd y prosiect hwn yn canolbwyntio ar: - Brofi cysyniadau'r peilot ac ailadrodd y gwaith monitro; - Ehangu Shoresearch i rannau newydd o rwydwaith yr MPA yn y Gogledd a thrwy gydweithrediad swyddogion WTSWW ac EMS; - Penderfynu ar lwybr trosglwyddo data ymarferol rhwng Shoresearch ac CNC; - Datblygu dec hyfforddiant Shoresearch Cymru ar-lein ac ehangu hyfforddiant arall; - Cynyddu nifer y gwirfoddolwyr sydd wedi'u hyfforddi a gwella sgiliau gwirfoddolwyr.	Bydd y cam hwn yn estyn y gwaith sylfaen a wnaed yn y peilot ac yn gwireddu ei botensial i helpu i fonitro cyflwr y rhwydwaith MPAAu a'i ehangu i rannau eraill y rhwydwaith.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Mawrth 2023	Ymddiriedolaeth Natur Cymru Ymddiriedolaeth Natur Gogledd Cymru Cyfoeth Naturiol Cymru

Rhaglen Fioddiogelwch Ynys Adar Môr y DU	
Disgrifiad	Canlyniadau
Gan weithio gyda phartneriaid, mae'r RSPB yn arwain y gwaith o gyflawni'r prosiect Biosecurity for LIFE (2018-2023) drwy ddatblygu a rhoi ar waith fesurau bioddiogelwch effeithiol i ddiogelu 42 AGA Ynys Adar Môr y DU rhag mamaliaid ysglyfaethus sydd wedi cael eu cyflwyno. Ochr yn ochr â'r gwaith hwn mae'r RSPB a'i bartneriaid yn datblygu'r cynllun AfterLIFE, sy'n rhan o'r prosiect Biosecurity for LIFE, i sicrhau gwaddol y prosiect drwy gynnal yr ymwybyddiaeth a godwyd a'r mesurau bioddiogelwch effeithiol, a thrwy barhau â'r broses werthuso ac adolygu fel y gellir gwella ac ehangu'r mesurau hyn ar draws holl ynysoedd alltraeth y DU lle mae bioamrywiaeth bwysig. Parhau i gefnogi a gweithio gyda Gweithgor Rhaglen Bioddiogelwch Ynys Adar Môr y DU er mwyn sicrhau dull cydgysylltiedig ar gyfer diogelu AGAau Ynys Adar y Môr rhag mamaliaid ysglyfaethus sydd wedi cael eu cyflwyno.	Diogelu yn well adar môr Cymru sy'n bridio ar ynysoedd sy'n Ardaloedd Gwarchod Arbennig drwy fesurau bioddiogelwch effeithiol (atal, canfod yn gynnar ac ymateb yn gyflym) sy'n cael eu cynnal yn y tymor hir. Ymrwymiad i'r arferion bioddiogelwch gorau ar gyfer ynysoedd a gweithredu mesurau bioddiogelwch drwy bartneriaethau effeithiol rhwng cyrff anlywodraethol, cynghorau lleol a chymunedau, a'r sefydliadau cadwraeth natur statudol.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Mawrth 2023	RSPB Llywodraeth Cymru Cyfoeth Naturiol Cymru

Rhaglen Rhwydweithiau Natur Morol CNC “NEWYDD”	
Disgrifiad	Canlyniadau
Mae Cyfoeth Naturiol Cymru am gynnal 10 prosiect dros y 3 blynedd nesaf i wella'r ffordd y caiff Rhwydwaith Ardaloedd Morol Gwarchodedig Cymru eu rheoli a'u gwella. Bydd y prosiectau'n rhan o Raglen Rhwydweithiau Natur Llywodraeth Cymru. Mae'r prosiectau'n cynnwys: • Prosiect Gwella'r Cyngor ar Warchod y Môr; • Mesurau Rheoli ar gyfer pori morfeydd heli yn Rhwydwaith Ardaloedd Morol Gwarchodedig Cymrus; • Deall maint tebygol y dirywiad yn nodweddion Rhwydwaith Ardaloedd Morol Gwarchodedig Cymru oherwydd y gwasgu ar yr arfordir; • Gwella Polderau o dan Brosiect Adfer Rhaglen Gwella Morfa Heli Glanfa Fawr Tredelerch; • Ymchwilio i'r dirywiad yn y rhywogaethau a chynefinoedd benthig a nodi a chynnal mesurau rheoli i wrth-droi'r golled mewn bioamrywiaeth a chryfhau'r môr; • Rheoli Rhywogaethau Estron Goresgynol y môr a Chynlluniau Bioamrywiaeth y Rhwydwaith; • Arolwg Acwstig o Famaliaid Moroedd Cymru; • Mesurau rheoli ar gyfer casglu abwyd yn Rhwydwaith Ardaloedd Morol Gwarchodedig Cymru; • Rhaglen Addasu Arfordirol; • Sbwriel yn y Môr – delio â hen gychod .	Bydd llawer o ganlyniadau i'r rhaglen waith hon, gan gynnwys asesiadau cyflwr newydd ac amcanion cadwraeth ar gyfer AGAau ac ACAau yng Nghymru a rheolaeth well ar bori mewn morfeydd heli. Bydd canlyniadau eraill yn cynnwys deall faint mae nodweddion MPA yn dirywio oherwydd y gwasgu ar yr arfordir a sefydlu 'polderau' newydd yng Nglanfa Fawr Tredelerch i adfer morfa heli. Bydd canlyniadau ymchwiliadau'n esgor ar ddealltwriaeth well o'r rhesymau pam mae rhywogaethau a chynefinoedd benthig yn ein rhwydwaith MPA yn dirywio. Datblygir ffyrdd o fonitro a rheoli synau tanddwr. Canlyniad arall fydd datblygu a gweithredu cynlluniau bioddiogelwch i fynd i'r afael â rhywogaethau estron goresgynol ar draws chwe MPA fawr yng Nghymru, a datblygu canllawiau ar sut i gael gwared ar hen gychod hamdden.
I'w gyflawni erbyn	Awdurdodau Rheoli Allweddol
Mawrth 2025	Cyfoeth Naturiol Cymru